

Vihdin kulttuuriympäristöjen piirteitä

21.3.2010

Vihdissä on kuusi kohdetta, jotka kuuluvat valtakunnallisten merkittävien rakennettujen ympäristöjen vastikään uusitulle listalle, n. 1200:n muun kohteen joukkoon. Vihdin merkittävät kulttuuriympäristöt ovat maaseutukohteita, vanhan ja pitkään asutun paikkakunnan luonteen mukaisesti.

Maakunnan näkökulmasta ja paikallisessa katsannossa lista olisi huomattavasti pidempi. Maakunnan lista on suurpiirteisenä olemassa maakuntakaavassa, mutta kattava paikallinen luettelo odottaa vielä tekijäänsä. Kunnallinen kulttuuriympäristöohjelma on annettu nimeksi asiakirjalle ja työtavalle, jolla jo yli viidennes maamme kunnista on kulttuuriympäristönsä inventoinut ja arvottanut. Noihin ohjelmiin sisältyy myös kulttuuriympäristöjen hoidon ja muun tulevaisuuden kannalta tarvittavien toimenpiteiden luettelo.

Vihdin tapauksessa kunnan epäilemättä merkittävin kulttuuriympäristökokonaisuus on sen kirkonkylä. Maamme kirkonkyläen enemmistö on, ani harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta, uudistettu erittäin kovalla kädellä. Näin on tehty modernisaation hengessä, useimmiten ilman pahaa tarkoitusta, mutta monesti sangen sekalaisin tuloksin. Kirkonkyliemme eheä rakenne on murrettu, keskustojen luonne on muuttunut tyystin ja iso osa rakennuskannan monimuotoisuudesta on menetetty.

Vihdin kirkonkylässä on kuitenkin säilynyt harvinaisella tavalla eheä perusrakenne, kirkonmäen ja yhden keskipisteen ympärillä, järven rannassa ja vanhaan tieverkkoon tukeutuneena. On hyvin todennäköistä, että osa kirkonkylän tiestöstä on jopa myöhäiskeskiaikaista perua.

Kirkonkylän rakennuskanta on Vihdissä meikäläisittäin epätavallisen monen ikäistä. Sen ansiosta rakennettu ympäristö kertoo monista kirkonkylän historian vuosikymmenistä pelkällä olemassaolollaan, ikään kuin julkisena historiankirjana. Keskustan katujen, entisten teiden, varsilla sijaitsevat rakennukset ovat likimain sillä etäisyydellä ajotiestä kuin ne vielä viitisenkymmentä vuotta sitten olivat kaikissa Suomen kirkonkylissä. Tätäkään piirrettä ei ole kuin paikoittain ja pieninä katkelmina jäljellä kirkonkylissämme. Siksi Vihdissä kannattaisi pohtia mahdollisuuksia pitää kiinni juuri noista kirkonkylän piirteistä erilaisten uudistushankkeidenkin yhteydessä, sillä elävä taajamakeskusta ei koskaan voi lakata muuttumasta. Jos Vihdissä kyetään tavalla tai toisella pitämään yllä maltillista muutostahtia kirkonkylän ytimessä, ollaan varmaan tiellä, jota tulevatkin polvet arvostavat.

Heikki Kukkonen
Suomen Kotiseutuliitto
hallituksen puheenjohtaja

Lyhennelmä esitelmästä Vihti-Seuran kevätkokouksessa 21.3.2010